

Actu recto, prima intentio obiectiua dicitur: propria vero est ipsa res, prout cognita denominatur, quae aliter sic distinguere solet: est obiectum actualiter cognitum actu recto, vel reflexo absoluto. Secunda intentio obiectiua secundum Doct. ut supra: & distincta. 2. parte 2. quaest. 1. est relatio rationis resultans inter duo extrema comparata ab actu collatiuo nostri intellectus: Vnde cum vniuersalia sint secunda intentiones: & accidentia rationis, quaerimus: an subiectentur in primis; non prout improprie dicuntur tales; sed prout proprie primae intentiones subiectiuae appellantur.

2. Not.

Pro quo secundo notandum ex Doct. quaest. principali: quod significatum termini communis significatis veram naturam reale, siue non veram naturam, seu intentionalem, tripliciter considerari potest: primo physice, secundum esse in supposito, siue in inferioribus (sumit enim suppositum large, pro omni inferiori cuiuslibet praedicamenti) prout scilicet supponit personaliter in propositione pro suis singularibus, & inferioribus; quod dicitur esse materiale eius: & hoc modo in sunt sibi accidentia communia nouem generum, mediate tamen: quia sicut secundum Comment. 2. de anima; accidentia propria, ut risibile, & flebile, immediate conueniunt naturae humanae, & mediate Petro, & Francisco: sic accidentia communia, ut esse quantum, album, patrem, vbicatum, &c. immediate conueniunt individuis, & mediate naturae. Secundo modo consideratur tale significatum Metaphysice, & secundum suum esse quidditatum nullum dicens ordinem ad sua inferiora, & ut sic, tantum ei conueniunt sua praedicata essentialia, ac propriae passionis, habetque a Metaphysico considerari. Tertio denique consideratur, ut habet esse cognitum, & abstractum a suis inferioribus, & quatenus supra diximus ipsum esse fundamentum proximum vniuersalitati logicae: & hoc ultimo modo in sunt ei accidentia intentionalia: diciturque in presenti subiectum vniuersale.

3. Not.

Tertio notandum: quod natura secundarum intentionum, & cuiuslibet entis rationis, inuestigatur a nobis per naturam entis realis; ut iam supra vidimus: Vnde cum omnis secunda intentio Logica sit quaedam relatio rationis, de ea, sicut de relatione reali, est nobis Philosophandum: quare sicut relatio realis consideratur, ut accidens; & ut tale accidens: & primo modo dicitur in, seu ordinem ad subiectum, cui intrinsece inhaeret; & secundo modo dicitur ad, seu ordinem ad terminum: sic secunda intentio consideratur, ut accidens intentionale, & ut tale accidens: primo modo dicitur in, & respicit subiectum sibi proportionatum, cui intrinsece inhaeret denominando illud per intellectum: Secundo modo dicitur de, seu ordinem ad inferiora, de quibus praedicatur, & hoc si fuerit secunda intentio vniuersalis: & sumatur, ut modus. Vide Mauritium quaest. 4. dub. 5. ubi inquit, quod esse, in, omnibus vniuersalibus conuenit; si sumantur, ut quid; si vero sumantur, ut modus; aliquibus appropriate, & ut supponit personaliter pro suis fundamentis, conuenit esse, in, aliquibus autem dici, de, ut sunt secunda sub-

stantia: si vero formaliter sumantur, omnibus, siue ut quid, siue ut modus, considerentur, conuenit esse in, & dici, de; vide illum.

1. Conclus.

Dicendum primo. Vniuersale Logicum est obiectiue in intellectu, & etiam subiectiue mediate: nam de esse virtuali eius, quod habet in intellectu, tanquam effectus in sua causa, nullus dubitat, quod vniuersale, & quaelibet secunda intentio sit in intellectu. Prima pars etiam ab omnibus conceditur, quia omne obiectum cognitum dicitur esse in potentia cognoscente obiectiue: ergo, & vniuersale, quando cognoscitur actualiter: omne enim obiectum dicitur esse obiectiue in intellectu, vel in se, vel in suo representatio.

Secunda pars etiam debet esse communis, si recte intelligatur: nam ut dicemus conclusionem sequente: vniuersale est in rebus immediate, ut habent esse cognitum; & sunt in intellectu cognoscente: ergo ipsum vniuersale mediante suo subiecto, cui immediate inhaeret, inhaerebit mediate intellectui: sicut albedo, quia immediate inhaeret quantitati, dicitur inhaerere substantiae mediate.

2. Conclus.

Dicendum secundo. Vniuersalia sunt subiectiue in naturis, quas denominant, prout habent esse cognitum, & abstractum. Haec est Doct. & probatur ultimo argumento Doctoris: nam duo priora solum ad hominem concludunt: primi enim Maior soluitur a Doct. infra quaest. 3. de accidente, & secundum similitudinem solui potest: si Commentator intelligatur de intellectu agente, ut communiter intelligitur, probatur ergo ultimo argumento. Omne accidens est in illo subiectiue, quod intrinsece denominat: sed vniuersale est accidens denominans intrinsece re, prout habet esse cognitum: ergo intrinsece illi inhaeret, immediateque in ea subiectatur. Probo minorem: nam omnis modus, & ratio formalis, sub qua aliquid intelligitur, necessario debet intelligi intrinsece in illo, quod intelligitur: nam quod intelligitur extrinsecum alicui, non potest esse illi ratio; ut intelligatur: sed vniuersalitas est ratio formalis, & modus, sub quo natura abstracta intelligitur vniuersalis: ergo talis relatio subiectatur immediate in ipsa.

Dices, Doctor 7. Metaph. vult vniuersale esse in intellectu, & non in rebus; hic autem oppositum vult: ergo sibi, contradicit.

Respondeo: quod Doctor loquitur ibi in sensu primae conclusionis: vel quod vniuersale Logicum non est in re extra, ut rem considerat Physicus, aut Metaphysicus: non tamen ex hoc sequitur, quod non sit in re, ut rem considerat Logicus; videlicet, secundum esse cognitum: hoc secundum vult Doctor hic; primum autem ibi.

Ad primam pro prima sententia.

Ad argumenta pro prima sententia respondetur: ad primum retorquendo ipsum contra illos: nam accidens, ideo esse subiectiuum exquirunt; quia per se esse nequit; nisi aliud concurrat: ergo quanto minoris fuerit entitatis, tanto magis egebit subsistente, minusque per se stare valebit: igitur si minimae entitatis, maxime subiectum requiret: patet consequentia: per regulam quinti Topicorum: si simpliciter ad simpliciter: magis ad magis: maxime ad maxime. Praeterea: quia haec

hae relationes non solum subiecta, sed fundamenta exquirunt, quae necessario debent esse naturae abstractae, vel aliquid in ipsis reperitum.

Ad secundum.

Ad secundum, concedo intentum argumenti: sicut enim nullum est inconueniens in esse Deo modos significandi grammaticales, quos nullus sibi conuenire negat: ita nullum etiam inconueniens debet esse; ut haec intentionalia in Deo subiectentur: quare maior argumenti debet intelligi de accidentibus realibus, & non de intentionalibus. Videatur Doctor in secundo, distincta. 1. quaest. 5.

Ad primam pro secunda sententia.

Ad argumenta pro secunda sententia respondetur: ad primum clara est responsio in textu.

Ad secundum dico: quod intellectus non causat aliquid in re extra per transmutationem physicam, ipsam mutando de vna forma reali in alteram, quia non est virtus factiua: bene tamen transmutat rem transmutatione intentionali, de non esse cognitum ad esse cognitum, & de non esse comparato ad esse comparatum, ratione proprietatis in ipsa natura reperitur, eo modo, quo supra diximus: sicut, v. g. huic voci rosa, rosa, quae ex se est quid reale, & naturale; imponit intellectus significationem naturae roseae, faciens, ut sit illius significatiua: & deinde tribuit ei modos significandi grammaticales; casus, sciit, & numeros, genus, personam, & reliquos, qui a grammaticis nominis accidentia dicuntur; & subiectiue sunt in voce: nam illam intrinsece denominant: ita in proposito est dicendum. Nisi dicas cum Mauritio, quod intellectus non extra mittit, quia natura, ut cognita, non est extra ipsum.

Ad tertium.

Ad tertium, quod est quaedam inepta imaginatio Commentatoris; propter eius reuerentiam, responderet Doctor quod intellectus, & intelligibile, sunt verius vnum, quam materia, & forma: quia nunquam materia prima est forma; aut e contra: intellectus autem fit intelligibile: quia seipsum potest intelligere: & tunc idem numero est intelligens, & intellectum: fit igitur verius vnum: quia ex materia, & forma fit tertium; non tamen vnum est alteri: & ideo minus vnum, quam intellectus & intelligibile; quando intelligit seipsum.

ARTIC. II.

An secunda intentiones vere, & per se, praedicentur de primis?

1. Not.

TITVLVS huius Articuli quartum Quaestionum Lateranum Titulos comprehendit: & quia argumenta contra conclusionem Doctoris, ab ipso in textu optime sunt formata: pro intelligentia notandum primo. Quod praedicatio in proposito idem penes, quod Categoricalis propositio importat: Categoricalis vero propositio provenit ab agoreo, seu agoreuo, verbo Graeco, quod Latine praedico significat: Quare distinctio propositionis simplicis, sic praedicationis, sit fundamenta-liter sumptae, adaptari potest: praedicatio est Enunciatio, in qua aliquid dicitur de aliquo; vel aliquid ab aliquo remouetur: seu clarius:

praedicatio est enunciatio, in qua alterum extremum, tanquam pars principalis, de altero extremo, tanquam de parte minus principali dicitur: & de hac praedicatione, qua vnum de alio praedicatur inquirimus in praesentia: conueniat secundis intentionibus respectu primarum, prout habent esse cognitum in intellectu.

2. Not.

Secundo notandum: quod, ut ad praesens attinet; duplex est praedicatio; exercita, & signata: praedicatio exercita est, in qua inter subiectum, & praedicatum ponitur tantum copula, est implicita, vel explicita: implicita; ut homo currit; id est, homo, est currens: explicita; ut homo est animal: signata vero est, in qua inter subiectum, & praedicatum, & inter copulam, est, ponitur implicita, vel explicita; vna secunda intentio denotans tale praedicatum dici de subiecto: ut homo praedicatur de Francisco: id est, homo est praedicatum respectu Francisci: ubi patet: quod ultra praedicatum, quod est Franciscus, & subiectum, quod est homo, ponitur ista secunda intentio; praedicatum. Itaque omnis praedicatio, quae fit mediatis verbis secundae intentionis, ut praedicari, dici, affirmari, negari; subiecti, signari, excludi, distinguere, &c. dicitur signata, confusa, indeterminata, ac figuraria, & quasi multica ad Theoretica; quia per illam non habetur determinata notitia, donec in fundamentis talium extremorum exerceatur: v. g. quando dicimus i genus praedicatur de specie distinctio conuertitur cum distinctio: & subiectum infert praedicatum: non habetur aliqua determinata notitia; sed adhuc expectatur exercitium huius locutionis in fundamentis talium terminorum; sic dicendo: homo est animal: animal rationale est: ergo homo est homo: est ergo animal: & sic de singulis: & haec vltima praedicatio dicitur exercita: quia ponit in exercitio, quod in signata continebatur, sitque mediate hoc verbo, sum, es, fui, fio, existo; & alijs similibus.

3. Not.

Tertio notandum: aliud esse praedicatum vere praedicatum de subiecto; aliud per se praedicari de illo: nam primum solum consistit; ut praedicatum sit conueniens subiecto; illicque intrinsece inhaereat; etiam si sit accidens respectu illius: veritas enim propositionis (de hac enim veritate complexa loquitur Doctor in praesenti) attenditur penes conformitatem conceptus complexi ad significatum obiectiuum complexum; prout scilicet extrema conuenientia inter se sunt vnitae: secundum autem postulat, ut praedicatum in aliquo quatuor modorum dicens per se praedicetur de subiecto: quatuor sunt enim modi praedicandi per se. Primus est quando praedicatum est de definitione quidditativa subiecti: ut homo est animal rationale; homo est animal: homo est rationalis: quibus additur quando idem praedicatur de seipso: ut homo est homo. Secundus modus est, quando propria passio egrediens a subiecto, praedicatur de illo: ut homo est risibilis: & isti duo modi dicuntur modi per se praedicandi. Tertius est modus per se essendi: & sic omne illud est per se, quod non est in alio; ut Deus, substantia, &

pars a toto separata: tandem: quartus modus dicitur causandi, & est quando effectus formalis predicatur de aliquo mediante sua causa formali, vt homo est albedine albus: vel quando actus egrediens a causa formali dicitur de effectu formali, mediante causa formali: vt album albedine disgregat: vel tandem quando effectus per se dicitur de suo immediato principio productiuo: vt intellectus intelligit: voluntas vult: pro quibus vide Mauricium in presenti: Tatarum primo Post. fol. 74. Ex quibus patet discrimen inter primam, & secundam questionem laterales.

1. Conclus.

Dicendum primo, secundae intentiones vniuersales vere de primis, vt habent esse cognitum, predicantur: Itaque omnes istae sunt verae: animal est genus: homo est species: Petrus est indiuiduum: rationale est differentia: risibile est proprium: & albedo est accidens: haec conclusio est Doct. quaest. 1. laterali: probatur argumento ad oppositum: quod sic se habet: de quo cum praedicatur definitio, praedicatur & definitum: sed praedicari de pluribus differentiis numero est definitio speciei: & talis definitio praedicatur de homine: seu tribuitur homini, vt habet esse abstractum, tanquam sibi conueniens, propter proprietatem in ipso repertam a parte rei: ergo species, quae est definitum, talis definitionis praedicabitur de homine: ac per consequens haec est vera: homo (vt habet esse abstractum) est species. Itaque cum natura humana ex natura rei sit apta ad essendum in multis, & vt talis ab intellectu apprehendatur, ipse intellectus vere tribuit illi hoc praedicatum, species, cui essentialiter conuenit praedicari de pluribus differentiis numero: & hoc sufficit: vt talis praedicatio: homo est species: sit vera.

Nota.

2. Conclus.

Dicendum secundo, haec praedicatio: homo est species: & aliae similes, non sunt per se: haec conclusio est Doctoris quaest. 2. laterali: & probatur primo, praedicari per se, secundum communem opinionem, praesupponit dici de omni: ergo si haec est per se: homo est species: seu vniuersale: Petrus erit etiam per se species, seu vniuersale: consequens est falsum: vt patet, ergo, &c.

Secundo probatur per quatuor modos praedicandi per se discurrendo: quia in primis, talis praedicatio non est in primo modo: quia secunda intentio non est tota definitio, nec pars definitionis rei primae intentionis: nec prima, & secunda intentio sunt simpliciter idem, vt identice praedicari possint: maxime quia tunc homo partim esset ab intellectu, & partim a natura: quia esset ens reale, & ens rationis simul: quod implicat: nec etiam est praedicatio in secundo modo: quia intentio speciei non causatur ex per se principiis subiecti: nec in quarto modo: quia res non est causa efficiens secundae intentionis: sed tantum intellectus est illius causa totalis: ac tandem, nec in tertio modo: quia tunc res esset sufficiens causa talis accidentis: quod est falsum: cum sit ab intellectu: tum etiam cum illa natura sit a parte rei in suis indiuiduis, inesset sibi talis intentio a parte rei: ac per consequens sicut Petrus est risibilis, licet mediate, etiam erit, hoc modo, species: quod est absurdum.

Ad argumenta contra primam conclusionem, quae habentur quaest. prima laterali, respondetur ad primum, quod probabat illam praedicationem esse falsam: per hoc medium: quod praedicatur non vera natura de vera natura, praedicatio est falsa, sed dicendo: homo est species: praedicatur non vera natura de vera natura: ergo, &c. Dico: quod homo, in hac propositione: homo est species: est indifferens ad triplicem suppositionem, scilicet: homo est albus: homo est animal: & homo est species: propter hoc, men propositio non est distinguenda: quia multiplicitas suppositionis stat cum vnitatem significati: quia talis multiplicitas non est vera: actualis, videlicet, aut potentialis: sed phantastica: & cum homo ibi solum significet vnum significatum, pro quo (seu potius) quod, supponit: ideo est subiectum vnum: ac per consequens non est distinguendum sed simpliciter concedendum in illo sensu, in quo vera natura habet esse cognitum: itaque variatur suppositio in maiori, & minori: nam in maiori sumitur vera natura, vt est a parte rei: & in minori, vt habet esse cognitum: & ideo, homo supponit pro illa, vt habet tale esse, de qua, vt sic, potest praedicari non vera natura, id est, ens rationis. Nec haec praedicatio est oppositum de opposito: nam vera natura, vt habet esse cognitum, est etiam ens rationis. Nisi dicas: quod ens rationis non opponitur enti reali, nisi vtrumque sumatur, vt quid: si autem ens rationis sumatur, vt modus: tunc non illi opponitur: sed est quoddam accidens disparatum, quod de ente reali optime praedicari potest.

Ad primam contra primam conclusionem

Ad secundam

Ad secundum negat Doctor hanc consequentiam: species est intentio: quia species est concretum: & intentio abstractum: & praedicatio abstracti de concreto est falsa: & ad replicam, quam contra hanc solutionem facit: videlicet: species est intentionale: ergo homo est intentionale: sicut valet album est coloratum: respondet negando consequentiam: tum propter accidens: mutat enim medium: quia species respectu hominis, sumitur, vt modus: respectu vero intentionis, sumitur, vt quid: quia quodlibet in suo genere est quid. Et quamuis Ioannes Anglicus cum alijs has solutiones dicat non esse ex Doctoris mente: nam bene sequitur, species est intentio secunda: ergo intentio: quia arguitur ab inferiori ad superius sine aliquo impedimento: & etiam per locum a parte in modo: & antecedens est a Doctore, & ab omnibus concessum: nihilominus sustinendo cum Mauricio esse de mente Doctoris: possunt haec negari: species est intentio: species est intentio secunda: prout strictè, & proprie loquitur Doctor de intentione: nam potius, species est intentionalis: dicere deberemus: & sic intentio est quoddam abstractum respectu speciei: & ideo de ipsi, praedicatione formali, praedicari nequit.

Et ad solutionem replicae: dico: optime a Doctore negari: quia de forma non valet consequentia, propter accidens: aliter enim arguitur hic: homo est species: igitur intentionale: & aliter hic: homo est species: species est intentionale: ergo homo

homo est intentionale: nam species in maiori, sumitur, vt modus: & in minori, vt quid.

Vel aliter potest dici: quod haec: homo est intentionale: potest impliciter negari: quia hoc praedicatum, intentionale, est multum abstractum a concernentia propria: quia ad subiectum: nec causatur a proprietate rei immediate: sicut causatur vniuersalia: sed ab ipsis vniuersalibus, & alijs secundis intentionibus: quod etiam in concretis accidentium realium est verum: nam licet concedatur homo est albus, vel coloratus: non tamen quod sit qualis. Et quod sit pater: non tamen quod sit relatiuum: vnde Magister Adam in primo, dist. 8. inquit: quod aliqua sunt praedicata, quae in sua forma, non nisi de illis, de quibus immediate dicuntur, nata sunt praedicari: vt accidens dicitur de albo: sed non de Petro, qui est albus: sic in proposito. Ad tertium patet in littera.

Ad argumenta contra secundam conclusionem. Nota.

Pro solutione argumentorum, quae faciunt Doctor, contra secundam conclusionem, & habentur quaest. 2. laterali: notandum: quod praeter essentialia propositionis, quae sunt materia, & forma eius: materia, scilicet, subiectum: quod est proprie materia propositionis fundamentaliter sumpta: & forma, quae si fuerit generalis respectu omnium propositionum, est copula, & tunc praedicatum etiam dicitur materia: si vero fuerit forma specialis, erit praedicatum, respectu cuius attenditur omnis proprietates conueniens subiecto in propositione: quia talia sunt subiecta: qualia sunt praedicata: Praeter igitur haec essentialia, sunt aliqua accidentales determinationes: vt ly per se, per accidens, intrinsece, extrinsece, formaliter, materialiter, &c. Quae dicuntur specificare, seu determinare, vel inhaerentia praedicati, id est, illam relationem, quam dicit praedicatum, vt praedicatum est reduplicatiue, ad subiectum, tanquam quid illi conueniens, vel disconueniens: per copulam vnitivam explicatam (est enim praedicatum: quia praesupponit subiectum, tanquam formam materiam; inhaerens, licet non semper accidens eius censetur) & ideo inhaeret ipsi, mediante inhaerentia relatione per copulam explicatam vel dicuntur determinare inhaerens (id est, ipsum praedicatum secundum sua praedicata, & sine ordine ad subiectum.) Quod est clarius dicitur ly per se, v. g. Vel determinat praedicatum reduplicatiue, quatenus scilicet mediante copula, dicitur ordinem ad subiectum: vel specificatiue; quatenus secundum se, sine tali ordine consideratur.

Nota.

Hoc posito, Doctor negat hanc: homo praedicatur per se de pluribus differentiis numero: si ly per se determinet inhaerentiam: quia hoc praedicatum: praedicari de pluribus, est accidens respectu hominis: si vero ly per se determinet inhaerens: conceditur: quia facit hunc sensum: praedicatum illud est per se ens, & non per accidens: vt patet exemplo; quod adducit, videlicet in hac: accidens est per se ens. Notat tamen Anglicus, Doctorem non negare hanc: homo praedicatur per se de pluribus differentiis numero: ex propria mente: sed propter communem modum loquendi: quia secundum eum infra quaest. 2. de genere praedicari est intentionum per se, & regum per accidens: & cum homo non sit ibi in-

tentio: ideo per accidens sibi praedicari conuenit quare vt vulgo satisfaceret, praesertim solutionem dedit: per quam etiam soluitur secundum argumentum: & ad tertium patet in textu.

ARTIC. III.

An secundae intentiones ad invicem inter se predicentur

DIXIMVS articulo precedente secundas intentiones praedicari vere, licet non per se: de primis, praedicatione exercita, & in concreto: nam quod de illis praedicatione signata per se praedicentur, nulli dubium esse debet: siquidem praedicari, per se, conuenit intentionibus secundis: sicut, esse, conuenit per se primis: nunc vero restat, vt de reciproca praedicatione secundarum intentionum, tam in abstracto, quam in concreto, in hoc articulo disputemus. Pro cuius intelligentia notandum primo, quod sicut accidens reale potest, in concreto sumptum, comparari: vel ad suum inferius: vel ad suum disparatum: vel ad suum subiectum: v. g. albedo ad hanc albedinem: vel ad dulcedinem: vel ad parietem: sic secunda intentio: cum sit accidens rationis, potest primo comparari ad aliam secundam intentionem sibi inferiorem: vel ad aliam disparatam: vel ad primam intentionem, cui immediate inest: vel ad aliam secundam per modum primae conceptam.

Nota.

2. Nota.

Secundo notandum: quod sicut accidens reale sumitur aliquando in concreto: vt album: aliquando in abstracto, vt albedo: sic secunda intentio quandoque capitur in concreto, quandoque in abstracto: primo modo, v. g. genus, significat generalitatem, & connotat animal in esse cognitio, quod est eius fundamentum: secundo modo solum significat generalitatem praesens, & abstracte: & in his duobus modis tantum fit praedicatio tam in accidentibus realibus, quam in intentionibus secundis.

3. Nota.

Tertio notandum: ex Doctore in primo dist. 5. q. 1. lit. A. quod triplex est abstractio: vna in substantijs, & reliquae in accidentibus: abstractio substantialis fit tantum a suppositis: vt ab homine humanitas: abstractio accidentalis, seu quae fit in accidentibus, adhuc est duplex: altera absoluta, & altera relatiua: absoluta fit a subiecto, & ab indiuiduis: vt ab albo abstractum albedo: & ab albedine albedinitas; abstractio relatiua fit a subiecto, a fundamento, & ab indiuiduis: vt si abstractam paternitatem, in quantum est accidens, erit a subiecto, in quantum relatio erit a fundamento: in quantum est quaedam quidditas, abstractum ab hac, & ab illa paternitate: & haec abstractio dicitur vltimata, seu maxima: reliquae vero, quibus abstractum a subiecto, seu fundamento, dicuntur non vltimae: & ideam de relationibus rationis est dicendum.

Conclus.

Dicendum primo, omnis secunda intentio in concreto: concretionem ad subiectum, seu ad primam intentionem, praedicatur de secunda inferiori: etiam in concreto sumpta, tam praedicatio-

ne signata, quam exercita; probatur: omnis propositio, in qua predicatur vnus terminus connotatiuus de alio connotatiuo, quorum, de necessitate, est idem connotatum, est vera: sed propositio, in qua predicatur concretum superius de inferiori: est huiusmodi: ergo est vera; maior patet: quia illa propositio dicitur falsa; cuius predicatum non potest affirmari necessario de subiecto: ergo illa est vera, cuius predicatum affirmatur necessario de subiecto: sed quando affirmatur vnus terminus connotatiuus superior de suo connotatiuo inferiori, necessario predicatum affirmatur de subiecto: quia connotatum inferioris est etiam connotatum superioris: v. g. subiectum albedinis est subiectum coloris: & ideo hæc est vera: album est coloratum: ergo in secundis intentionibus, hæc est vera, species est vniuersale: nam de necessitate, res, quæ est species, est etiam vniuersalis. Similiter hæc sunt veræ: species est species: species est intentionale: species predicatur de specie: genus predicatur de specie, &c. Quia subiectum vnus est etiam subiectum alterius, scilicet, prima intentio, in qua fundatur.

2. Conclus.

Dicendum secundo, secunda intentio in concreto disparata potest predicari de alia secunda intentione disparata predicatione signata tantummodo primæ intentiones, in quibus fundantur, sint adinuicem composibiles, & verificabiles; secus, si fuerint incomposibiles. Hæc conclusio duas continet partes.

Nota.

Pro quibus notandum: quod duæ secundæ intentiones disparatæ quandoque fundantur super duas primas intentiones composibiles: vt istæ: genus, & species: genus enim fundatur super animal cognitum, & species super hominem cognitum; quarum vna de alia verificatur dicendo: homo est animal: quandoque vero fundatur super duas primas incomposibiles: vt oratio, & genus: nam oratio fundatur super istam; homo currit: & genus super animal cognitum: quæ sunt incomposibiles dicendo: homo currit est animal: hoc posito prima pars conclusionis probatur.

Nam hæc est vera: genus predicatur de specie: quia predicatio signata tantum ostendit, connotatum speciei esse generis connotatum, cuius veritas in primis intentionibus exercetur: vt genus predicatur de specie: ergo homo est animal: albedo est color. Species predicatur de indiuiduis: ergo Franciscus est homo: Brunellus est equus. Diffinitum predicatur de diffinitione: ergo homo est animal rationale. Vniuersale predicatur de multis: ergo homo, & Leo sunt animal. Non vero valet, si inferas: ergo homo est genus: quia cum Logicus consideret secundas intentiones concretiuæ, & applicatas primis, non diffinit ipsas, vt supponit, & verificatur de seipsis; sed vt supponunt pro denominatis, & in illis verificantur. Bene verum est tamen; quod predicatio signata potest optime inferri, dicendo: genus predicatur de specie: ergo animal predicatur de homine.

Secunda pars est manifesta: nam hæc sunt falsa, tam predicatione exercita, quam signata: oratio predicatur de proprio: ergo risibile

est homo currit: proprium predicatur de oratione: ergo homo currit est risibile: & sic de alijs.

3. Conclus.

Dicendum tertio. Omnis secunda intentio disparata in concreto, fundata super aliam secundam disparatam, & concernens ipsam, potest predicari de ipsa, quam concernit, tam signata, quam exercita: patet: nam intellectus cognoscens vniuersale, & genus, per modum primarum intentionum, potest illa adinuicem comparare: & tunc in vniuersali relinquitur, secunda intentio generis, & in genere relinquitur secunda intentio speciei: quare hæc erunt veræ: Vniuersale predicatur de genere: ergo genus est species: genus predicatur de vniuersali: ergo vniuersale est genus: dummodo subiectum sumatur vt quid, & predicatum vt modus.

4. Conclus.

Dicendum quarto, omnis secunda intentio superior in abstracto, abstractione a fundamentis, predicatur de sua inferiori, eodem modo abstracta, tam predicatione exercita, quam signata: probatur: omne superius potest predicari de suo inferiori: cum sit de eius essentia: sed aliqua secunda intentio, vt sic abstracta, est superior ad aliam, eodem modo abstractam: ergo predicabitur de illa: vnde sicut istæ sunt veræ: color predicatur de albedine: ergo albedo est color: sic similiter hæc sunt veræ: proprium est vniuersale: ergo vniuersale predicatur de proprio: & e contra. Hoc genus est genus: ergo genus predicatur de hoc genere. Vniuersale est secunda intentio: ergo secunda intentio predicatur de vniuersali: & etiam e contra: & ratio est: quia terminatum pro per se significatis, & simpliciter, supponunt; non vero personaliter, & pro denominatis.

5. Conclus.

Dicendum quinto, si vna secunda intentio sumatur in abstracto, & altera in concreto: vel e contra: predicatio erit falsa: nam sicut hæc est falsa: album est color: vel color est album: ita istæ sunt falsæ: species est vniuersale: proprium est vniuersale: ratio est: quia talium subiecta in concreto connotant primam intentionem, & pro ipsa supponunt; predicatum vero tantum simpliciter, & pro per se, supponit: & ideo non potest de prima intentione verificari.

6. Conclus.

Dicendum sexto, nulla secunda intentio in abstracto potest predicari de alia disparata abstracta, & sumpta vt quid: patet: nam hæc sunt falsæ: genus est species: proprium est differentia: si in illis tam subiectum, quam predicatum sumantur, vt quid.

Vlt. conclusio.

Dicendum vltimo: nulla secunda intentio in abstracto vltima abstractione, nec exercita, nec signata, potest predicari de alia secunda sumpta siue in concreto: siue in abstracto: patet propter distinctionem formalem rationis, propositionem falsificantem: quare sicut hæc sunt formaliter falsæ: humanitas est animalitas: homo est humanitas & humanitas est homo: sic hæc sunt falsæ: generalitas est vniuersalitas: generalitas est vniuersale: genus est vniuersalitas: itaque omnis predicatio concreti de abstracto, vel abstracti de concreto est falsa, vbicunque detur: De predicationibus primarum intentionum dicemus infra quæst. 4. de genere cum Doctore ibidem.

QVAE

QVÆST. VI.

An vniuersalia sint tantum quinque?

VAERITVR de numero vniuersalium: vtrum sint tantum quinque? quod non videtur: quia predicari est vniuersali proprium: quot

Cap. 3.

igitur sunt predicata, tot vniuersalia: sed primo Topicorum non ponuntur nisi quatuor predicata: igitur, &c.

Per idem ostenditur: quod sint tantum tria: quia ibi non ponuntur species, & differentia: igitur ista non sunt vniuersalia.

Cap. 12.

Et quod sint sex; probatur: quia ibi ponitur diffinitio: igitur præter hæc quinque, illud est sextum vniuersale.

Item: quot modis dicitur vnū oppositorum, tot modis & reliquum per Arist. 1. Topicorum: vniuersale, & singulare sunt opposita: & singularia sunt infinita: ergo, & vniuersalia.

Tex. com. 10.

Item: indiuiduū est vniuersale: quia predicatur de pluribus: & nullum istorum quinque est, vt patet inductive igitur, &c.

Tex. com. vltim.

Item: ens est vniuersale: & non est genus per Arist. 3. Metaph. predicatur enim per se de differentia: nec est species: quia tunc habebit genus supra se: nec est aliquod aliorum trium vniuersalium: quia illa predicatur in quale: ens vero predicatur in quid de omnibus, vt patet per Arist. 3. Metaph.

Ad oppositum est Porphyrius.

Dicendum: quod sunt tantum quinque vniuersalia: sed illud diuersimode ponitur: vno quidem modo accipitur eorum sufficientia sic: vniuersale, vel significat substantiam, vel accidens: si substantiam: vel totum, vel partem: si partem: vel materiale: & sic est genus: vel formale, & sic est differentia: vel totam substantiam; & sic est species: species enim dicitur totum esse indiuiduorum. Si accidens: vel conuertibile: & sic est proprium: vel

non conuertibile: & sic est quintum vniuersale, scilicet accidens. Cum ergo non sit possibile significari aliquid dicibile de pluribus, nisi aliquo istorum modorum, non erunt nisi hæc quinque vniuersalia.

Contra hunc modum: vniuersalia, cum sint intentiones secundæ, accidunt rebus primæ intentionis: sed nihil per se distinguitur secundum illud, cui accidit: ergo, nec intentiones distinguuntur per se, penes res: sed Logicus per se considerat intentiones: ergo hæc diuisio non est Logicalis.

Item: omnia vniuersalia inveniuntur in genere accidentis: ergo male distinguuntur per significare substantiam, vel accidens.

Ideo datur aliter eorum sufficientia penes ordinari: dicitur enim; quod quia hic liber immediate ordinatur ad librum Predicamentorum, vbi determinatur de ordinabili in genere, ideoque hic loquitur de vniuersalibus, secundum quod in genere sunt ordinabilia: & datur sic eorum sufficientia. Ordo enim potest esse eorum, quæ sunt in eodem genere inter se, vel eorum, quæ sunt in vno genere ad illa, quæ sunt in alio genere: in eodem genere potest esse ordo directus secundum sub, & supra: & sic sunt duo vniuersalia, scilicet, genus, & species: vel indirectus; & sic est differentia, quæ est indirecte supra speciem, & sub genere. Accidentiam autem ad substantiam est ordo conuertibilium, vel non conuertibilium, & sic sunt alia duo vniuersalia.

Contra hunc modum arguitur: quia aliqua, secundum quod sunt ordinabilia in genere secundum, sub, & supra, sunt predicabilia, & subiectibilia: ergo hic determinatur de istis, in quantum sunt predicabilia, & subiectibilia.

Item: vnumquodque diffinitur hic per predicari, vel ei æquivalens.

Item: si per hoc bene datur diuersitas inter hunc librum, & librum Topicorum: tunc differentia magis ibi esset enumeranda, quam hic: cum magis habeat rationem predicabilis, quam ordinabilis.

Item: indiuiduum est per se ordinabile in genere: ergo licet non predicetur proprie: tamen esset ponendum hic sextum vniuersale: quia per sic dicitur

I 3 res,